

Input // output

Elektriciteitsmarkt

De theoretisch optimale elektriciteitsproductiemarkt bestaat uit basiscentrales die hoge vaste kosten hebben maar ook een hoge efficiëntie en dus lage variabele kosten. Deze draaien bijna het hele jaar en hebben lage gemiddelde kosten. Daarnaast zijn er voor momenten met een hoge vraag piekbelastingcentrales, die een lage efficiëntie hebben, maar ook lage vaste kosten, zodat ze, omdat ze maar weinig uren per jaar draaien, goedkoper zijn dan basiscentrales. Tenslotte worden afnemers in de weinige uren waarin de elektriciteitsvraag extreem hoog is tegen betaling gerantsoeneerd omdat dit goedkoper is dan

voor deze uren centrales aan te houden. In een competitieve markt wordt deze optimale situatie automatisch bereikt. Door veel windenergie te gebruiken raakt het evenwicht echter verstoord, doordat meer dure piekbelastingcentrales worden gebruikt dan basiscentrales. Door een maximumprijs voor elektriciteit verdwijnt het markt-evenwicht eveneens, doordat te weinig wordt geïnvesteerd in piekbelastingcentrales. Dit zijn de conclusies uit theoretisch onderzoek van Willems.

Willems, B. (2014) *The generation mix, price caps and capacity markets*. TILEC Discussion Paper, 026.

Verkiezingsstrijd

Garretsen *et al.* onderzoeken met gegevens over 196 verkiezingsrondes in 44 landen over de periode 1979–1999 de invloed van factoren die niet direct te maken hebben met de competenties van kandidaten op de verkiezingsuitslagen. Hieruit volgt dat het uiterlijk van kandidaten die meedoen aan verkiezingen een significante invloed heeft op de kans om de verkiezingen te winnen. Hiertoe gebruiken de auteurs waarderingen die 501 onderzoeksdeelnemers aan het uiterlijk van politici hebben gegeven. Het uiterlijk is van groter belang in landen met een meerderheidssysteem, zoals de VS. De toestand van de nationale economie vergeleken met de wereldeconomie, gemeten door het verschil in groeicijfers van het bbp, heeft een veel kleinere invloed op de verkiezingsuitkomsten, en deze invloed is het grootst in landen met een representatieve democratie, zoals Nederland. De toestand van de wereldeconomie heeft nauwelijks invloed op de uitslagen.

Garretsen, H., J.I. Stoker, R. Alessie en J. Lammers (2014) *Simply a matter of luck & looks? Predicting elections when both the world economy and the psychology of faces count*. CESifo Working Paper, 4857.

Straftoemeting

Rechters zijn voor zeer zware geweldsdelicten, zoals moorden, in de loop van de jaren substantieel zwaardere straffen gaan opleggen. Gemiddeld werden voor deze delicten de opgelegde gevangenisstraffen driekwart jaar langer, wat een stijging betekent van vijftig procent. Bij diverse andere veelvoorkomende vormen van criminaliteit is er nauwelijks sprake van strafverzwaring. Periodes van relatieve strafverlichting en strafverzwaring lijken elkaar af te wisselen. Dit concludeert Van Velthoven aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens van rechterlijke uitspraken over de periode 1995–2012.

Velthoven, B. van (2014) *Straftoemeting door de rechter in de periode 1995–2012*. Leiden University Department of Economics Research Memorandum, 001.

Internetadvertenties

Via internet kunnen consumenten veel beter worden gevolgd dan voorheen, waardoor gericht kan worden geadverteerd. Deze doelgerichte reclame gaat echter ten koste van de privacy van consumenten. Kox *et al.* laten theoretisch zien dat door concurrentie tussen websites het niveau van privacy in een maatschappelijk suboptimaal niveau terecht kan komen. Dit komt doordat websites door meer informatie te verzamelen gerichtere advertenties kunnen leveren, waardoor andere websites dit ook doen om concurrerend te blijven. Zo krijgen consumenten weliswaar betere advertenties te zien, maar verliezen zij meer privacy. De auteurs stellen daarom dat het optimaal is dat de overheid regels voor het volgen van consumenten vaststelt. Omdat de voorkeuren voor privacy tussen consumenten verschillen, kunnen beter twee niveaus van privacy worden aangehouden, zodat mensen die minder waarde hechten aan privacy toch de voordelen van doelgerichte reclame genieten.

Kox, H., B. Straathof en G. Zwart (2014) *Targeted advertising, platform competition and privacy*. CPB Discussion Paper, 280.

Arbeidsparticipatie

De participatiegraad van 15- tot 75-jarigen zal naar verwachting van 71 procent in 2013 stijgen tot 75 procent in 2060. Dit komt door de hogere participatie van ouderen door de verhoging van de AOW-leeftijd en de – weliswaar steeds kleiner wordende – toename van de arbeidsparti-

75%

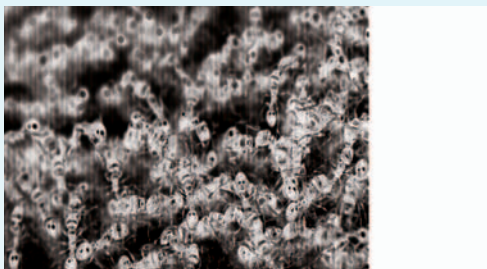
cipatie van vrouwen. De vergrijzing en de afname van de bevolking in de leeftijd van 15 tot 75 jaar zorgen juist voor een afname van het arbeidsaanbod.

Euwals, R., M. de Graaf-Zijl en A. den Ouden (2014) *Arbeidsaanbod tot 2060*. CPB Achtergronddocument, 3 juli.

Afgestudeerden

Hoe hoger het niveau van een universitaire student, hoe groter de kans dat hij na zijn studie vertrekt naar het buitenland en hoe hoger de kans dat hij met een promotietraject begint. Het niveau verwijst hier naar de behaalde cijfers in de studie, maar ook de cijfers uit het onderwijs voor de studie hebben een effect. Dit concluderen Bertrand-Cloodt *et al.* in onderzoek met gegevens over 37.989 afgestudeerden van Nederlandse universiteiten die achttien maanden na hun afstuderen werden geënquêteerd in de periode 2001–2007. Ook verhoogt studeren aan een universiteit waarvan veel studenten ook naar het buitenland gaan, de kans om naar het buitenland te gaan.

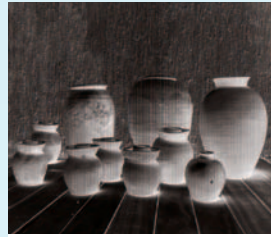
Bertrand-Cloodt, D., F. Cörvers en H. Heijke (2014) *Ability, academic climate, and going abroad for work or pursuing a PhD. ROA Research Memorandum*, 008.

Agglomeratievoordelen

Eerder onderzoek liet zien dat agglomeratie leidt tot een hogere productiviteit en hogere lonen. De omvang van deze agglomeratievoordelen verschilt echter voor werknemers met verschillende opleidingsniveaus, concluderen Groot en De Groot aan de hand van empirisch onderzoek met gegevens over 2,1 miljoen Nederlandse werknemers over de periode 2000–2010. Waar het loon voor lageropgeleiden in dichtbevolkte gebieden niet veel hoger ligt dan in dunbevolkte gebieden, zijn lonen voor middelbaar- en hogeropgeleiden wel substantieel hoger. Daarnaast blijkt een toename van het aandeel hogeropgeleiden in een regio te leiden tot hogere gemiddelde lonen (omdat hogeropgeleiden meer verdienen), maar ook tot lagere lonen voor de overige werknemers in die regio.

Groot, S.P.T. en H.L.F. de Groot (2014) *Estimating the skill bias in agglomeration externalities and social returns to education. Evidence from Dutch matched worker-firm micro-data. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 088.

Pensioengelden

Door de toenemende omvang van kapitaalgedekte pensioenfondsen als gevolg van de vergrijzing neemt de omvang van de private kapitaalmarkt eveneens toe. Bijlsma *et al.* vinden empirisch bewijs voor de hypothese dat dit leidt tot een hogere economische groei. Hiertoe gebruiken ze gegevens van 69 industrie-sectoren uit 34 OESO-landen over de periode 2001–2011. Het effect wordt vooral veroorzaakt door een hogere groei van sectoren die erg afhankelijk zijn van externe financiering.

Bijlsma, M., C. van Ewijk en F. Haaijen (2014) *Economic growth and funded pension systems. CPB Discussion Paper*, 279.

Zelfvoldaan

In tijden van economische crisis zijn mensen minder zelfvoldaan en tevreden dan in goede tijden. Het negatieve effect van een crisis op het welbevinden is groter naarmate men vindt dat men zich in een financieel moeilijke situatie bevindt. Dit zijn vaker dan gemiddeld mensen uit lagere inkomensklassen, die in normale tijden gemiddeld ook al minder zelfvoldaan zijn. Dit volgt uit empirisch onderzoek van Arampatzi *et al.* met gegevens uit enquêtes in 28 Europese landen over de periode 2008–2012.

Arampatzi, E., M.J. Burger en R. Veenhoven (2014) *Financial distress and happiness of employees in times of economic crisis. Tinbergen Institute Discussion Paper*, 082.

Huishoudens

Huishoudens waarvan de leidende persoon vrouwelijk, jong of gescheiden is, geven gemiddeld vaker meer geld uit dan ze binnenkrijgen. Dit blijkt uit empirisch onderzoek van Le Blanc *et al.* met gegevens uit enquêtes uit 2010–2011 over het financiële gedrag van ruim 62.000 huishoudens in vijftien eurolanden. Ook zijn huishoudens er opvallend zeker van dat ze geld zullen ontvangen uit informele kanalen, zoals familie of vrienden, wanneer ze in financiële moeilijkheden terechtkomen. Sparen doen huishoudens in alle deelnemende landen deels uit voorzorg en voor hun pensioen, maar overige motieven verschillen tussen landen. Zo spelen in sommige landen motieven als het ondersteunen van kinderen en kleinkinderen bij bijvoorbeeld toekomstige onderwijskosten, en in andere landen juist het kopen van een eigen huis een grote rol. Kenmerken van sociale zekerheids- en belastingstelsels van landen hangen sterk samen met het spaargedrag.

Blanc, J. le, A. Porpiglia, F. Teppa, J. Zhu en M. Ziegelmeyer (2014) *Household saving behaviour and credit constraints in the Euro area. DNB Working Paper*, 428.

Pensioenstelsel

Hoewel het Nederlandse pensioenstelsel goed functioneert, zijn er in de tweede pijler – de collectieve bedrijfspensioenen – toch een aantal tekortkomingen, zoals ongewilde generatie-overdrachten en het niet kunnen kiezen van individuele risicoprofielen. Daarom ontwikkelen Bovenberg en Gradus een nieuwe systematiek voor de collectieve bedrijfspensioenen, die het midden houdt tussen collectieve pensioenrekeningen met een vooraf vastgestelde uitkering, en individuele pensioenrekening met een vaste premie, zodat de voordelen van beide systemen gecombineerd worden. In het voorgestelde systeem zijn opgebouwde rechten wel van individuen. Bedrijven kunnen dus eventuele beleggingswinsten niet claimen en de uitkeringen zijn actuairieel neutraal. Toch is iedereen verplicht deel te nemen en het pensioenfonds de uitvoerende partij, omdat individuen vaak niet de benodigde kennis hebben om optimale keuzes te maken, selectie-effecten worden voorkomen, schaalvoordelen behaald kunnen worden en transactiekosten laag blijven.

Bovenberg, L. en R. Gradus (2014) *Reforming Dutch occupational pension schemes. Netspar Discussion Paper*, 017.

Prijsstijgingen

Producten en diensten die niet frequent worden gekocht, zoals verzekeringen en woninghuren, waren in juni 2014 1,2 procent duurder dan een jaar eerder. De prijzen van producten die consumenten wel regelmatig kopen, zoals brandstof en voedsel, zijn met 0,5 procent veel minder ge-

1,2%

stegen. De vier jaren daarvoor stegen juist de prijzen van frequente aankopen het meest. Een derde van de totale inflatie wordt bepaald door frequente aankopen.

CBS (2014) *Frequente aankopen stijgen minder in prijs dan niet-frequente. CBS Webmagazine*, 10 juli.